

SỰ PHÁT TRIỂN CỦA NGÀNH DU LỊCH TRUNG QUỐC TRONG QUY HOẠCH 5 NĂM LẦN THỨ XI (2006 - 2010)

TS. ĐỖ NGỌC TOÀN

Viện Nghiên cứu Trung Quốc

Trung Quốc là đất nước của một trong bốn nền văn minh cổ đại trên thế giới với lãnh thổ rộng lớn, dân cư đông đúc, kinh tế đang trên đà phát triển, xã hội đoàn kết ổn định, đời sống sinh hoạt đang được cải thiện. Trung Quốc lại là đất nước có nhiều dân tộc với những di sản văn hóa lâu đời, phong tục, lối sống của từng địa phương có nhiều khác biệt, nguồn tài nguyên du lịch phong phú đang tạo ra lợi thế cho Trung Quốc trở thành một cường quốc du lịch trong tương lai. Ngay từ đầu thế kỷ XXI, Trung Quốc thực hiện kế hoạch 5 năm lần thứ X phát triển kinh tế - xã hội đã đạt được những thành công nhất định. Tuy nhiên, trong trào lưu toàn cầu hóa và hội nhập với kinh tế thế giới, nhất là Trung Quốc đã trải qua 5 năm gia nhập WTO, trước nhu cầu không ngừng tăng lên của người dân trong nước muốn đi du lịch ở nhiều nước trên thế giới cùng với sự cạnh tranh mạnh mẽ của các doanh nghiệp du lịch tầm cỡ quốc tế, đã làm cho ngành du

lịch Trung Quốc đang gặp nhiều áp lực nặng nề, khó có thể phát triển hoạt động kinh doanh hiệu quả. Nhận thức rõ vấn đề này, trong Quy hoạch 5 năm lần thứ XI, Trung Quốc đã nhanh chóng thực hiện điều chỉnh chính sách phát triển du lịch nhằm đưa hoạt động kinh doanh này đến năm 2010 sẽ đạt được mục tiêu như dự kiến là đưa mức tăng bình quân số người du lịch nhập cảnh qua đềm hàng năm lên 7%; tăng thu nhập du lịch bình quân hàng năm là 8%; tăng số người du lịch trong nước bình quân hàng năm lên 8%; tăng thu nhập bình quân hàng năm từ người du lịch trong nước lên 11% và tăng tổng thu nhập du lịch bình quân hàng năm lên tới 10%¹.

I. NHÌN LẠI SỰ PHÁT TRIỂN CỦA NGÀNH DU LỊCH TRUNG QUỐC TRONG 5 NĂM ĐẦU THẾ KỶ MỚI

Bước vào thế kỷ XXI, cùng với tình hình phát triển kinh tế - xã hội đất nước đang có nhiều chuyển biến, Chính phủ Trung Quốc đã đề ra nhiệm vụ chiến

lược phải quyết tâm xây dựng toàn diện xã hội khá giả, đồng thời, phải đúc kết các yêu cầu tổng thể xây dựng XHCN và xã hội hài hòa, và đặc biệt là phải xây dựng Trung Quốc trở thành cường quốc du lịch của thế giới. Sau khi hoàn thành kế hoạch 5 năm lần thứ X, ngành du lịch Trung Quốc đã giành được thành tích to lớn và có những đóng góp tích cực trong các lĩnh vực chính trị, ngoại giao, kinh tế, mậu dịch, giao lưu văn hóa kể cả công tác đối với đồng bào Hồng Công, Ma Cao và Đài Loan, đặt cơ sở vững chắc cho sự phát triển của ngành du lịch trong Quy hoạch 5 năm lần thứ XI. Nhìn lại thời gian này, ngành du lịch Trung Quốc đã đạt được những thành tích sau:

1. Trung Quốc đã và đang quyết tâm xây dựng nước này trở thành một trong những nước du lịch lớn của thế giới.

Năm 2004, số người du lịch nhập cảnh qua đêm tại Trung Quốc là 41,76 triệu lượt/người, doanh thu đạt 25,7 tỷ USD, đứng vị trí thứ 4 và thứ 7 trên thế giới. Số người du lịch trong nước đạt 1,1 tỷ lượt/người; số người du lịch xuất cảnh đạt 28,85 triệu lượt/người, trở thành thị trường khách du lịch lớn nhất châu Á. Cùng với sự phát triển nhanh chóng của ba thị trường du lịch lớn là thị trường nhập cảnh, thị trường xuất cảnh và thị trường trong nước sẽ làm cho Trung Quốc mau chóng trở thành nước du lịch lớn của thế giới.

2. Ngành du lịch Trung Quốc đã trở thành trụ cột tạo ra sự tăng trưởng mới cho nền kinh tế quốc dân.

Năm 2004, tổng doanh thu du lịch cả nước đạt 684 tỷ NDT, tương đương với 5,02% GDP của cả nước. Đồng thời, ngành du lịch cũng có tác động rõ rệt làm tăng thêm việc làm trong xã hội. Năm 2003, số nhân viên làm du lịch trực tiếp đạt 6,49 triệu, gián tiếp đạt 32,44 triệu, tổng số người làm việc đạt 38,93 triệu, chiếm 5,2% tổng số việc làm trong cả nước.

3. Cùng với mức sống ngày càng nâng cao của nhân dân, ngành du lịch đã bước vào giai đoạn mới về xã hội hóa tiêu dùng

Chỉ trong khoảng thời gian sử dụng 11 ngày nghỉ phép theo qui định nhà nước từ năm 1999 đến năm 2004, số người du lịch trong “Tuần lễ vàng” này đã nhanh chóng tăng từ 40 triệu lên tới hơn 100 triệu lượt/người. Năm 2004, tỷ lệ du lịch bình quân của dân cư thành phố, thị trấn Trung Quốc đạt 84,8%.

4. Hệ thống hoạt động du lịch ngày càng hoàn thiện

Cơ cấu ngành nghề ngày càng hợp lý, các yếu tố và mức độ tổng hợp, đồng bộ đã được nâng cao. Cơ sở hạ tầng, phong cách dịch vụ, môi trường du lịch đã được chuẩn hóa. Đến cuối năm 2003, đã có tới 304.400 đơn vị du lịch được thành lập trong cả nước. Trong đó, có 283.800 nhà

ở du lịch các loại, 13.300 công ty du lịch. Sau khi thông qua kiểm nghiệm tiêu chuẩn chất lượng, đã có 11.285 khách sạn hạng sao; nhà loại A có 1401 chiếc; điểm tham quan hình mẫu công, nông nghiệp có 306 điểm; thành phố du lịch kiểu mẫu của Trung Quốc có 210. Đặc biệt, cơ sở hạ tầng như hàng không, đường sắt, đường bộ, năng lượng, thông tin, bến cảng không ngừng được cải thiện, đặt nền tảng cho phát triển ngành du lịch sau này.

5. Ngành du lịch cũng tạo ra ảnh hưởng sâu rộng đối với quốc tế

Những năm qua, hoạt động du lịch đã không ngừng phát huy tác dụng tích cực, làm tăng mạnh mẽ số người nước ngoài đến du lịch tại Trung Quốc. Đây chính là một điểm đến hấp dẫn và an toàn, được mọi người trên thế giới quan tâm. Mặt khác, số người Trung Quốc xuất ngoại du lịch cũng nhanh chóng tăng lên, đánh dấu mỗi giao lưu thông thương đã phát triển. Tính đến tháng 7-2005, Quốc Vụ viện Trung Quốc đã phê chuẩn số quốc gia và khu vực là điểm đến du lịch của người dân Trung Quốc là 109 điểm, hiện đã thực hiện được 69 điểm, đưa hoạt động du lịch của Trung Quốc những năm qua ngày càng phát triển².

Nhìn chung, bước vào thế kỷ mới, cùng với môi trường chính trị, kinh tế quốc tế ổn định và tiến trình cải cách mở cửa trong nước đang trên đà phát triển,

ngành du lịch Trung Quốc đã tích cực tăng cường củng cố địa vị của mình, cố gắng phát huy vai trò liên kết, dẫn dắt các ngành kinh tế, tạo việc làm trong xã hội và thúc đẩy lĩnh vực văn hóa và môi trường phát triển. Những thành tựu này đã không chỉ thúc đẩy kinh tế phát triển nhanh chóng, liên tục và lành mạnh, mà còn góp phần làm cho xã hội phồn vinh, ổn định, đời sống nhân dân được cải thiện. Ngành du lịch đã trở thành một trong những trụ cột phát triển kinh tế trong tiến trình thực hiện Quy hoạch 5 năm lần thứ X của Trung Quốc.

II. NHỮNG ĐIỀU CHỈNH CỦA NGÀNH DU LỊCH TRUNG QUỐC TRONG QUY HOẠCH NĂM NĂM LẦN THỨ XI

Năm 2006 là năm bắt đầu thực hiện Quy hoạch 5 năm phát triển kinh tế - xã hội lần thứ XI, cũng là năm cuối của việc cam kết thực hiện mở cửa đối ngoại trong lĩnh vực du lịch sau khi Trung Quốc gia nhập Tổ chức thương mại quốc tế (WTO). Để hoàn thành cam kết này, Trung Quốc phải cho phép thành lập các công ty du lịch 100% vốn nước ngoài, đồng thời, còn xóa bỏ hạn chế của địa phương đối với công ty du lịch nước ngoài. Các công ty nước ngoài có thể tạm thời kinh doanh một số hạng mục như cung cấp dịch vụ ở và giao thông tại Trung Quốc; cung cấp dịch vụ ở và giao thông trong nước cho khách du lịch

Trung Quốc; cung cấp dịch vụ hướng dẫn viên cho khách du lịch Trung Quốc và nước ngoài; cung cấp dịch vụ thanh toán và đổi tiền cho khách du lịch v.v. Việc đảm bảo những cam kết này đã đem lại thách thức mới đối với Trung Quốc. Đặc biệt, trong khi trào lưu toàn cầu hóa và xu thế hội nhập với nền kinh tế thế giới đang lan rộng, nhu cầu đòi hỏi hoạt động du lịch trong nước phát triển và sự cạnh tranh của gay gắt của các doanh nghiệp du lịch trên thế giới càng tác động mạnh mẽ và tạo cho ngành du lịch của Trung Quốc thêm khó khăn, trở ngại to lớn. Do đó, bước vào thời kỳ thực hiện Quy hoạch 5 năm lần thứ XI, ngành du lịch Trung Quốc đã thực hiện bước nhảy vọt từ một nước tài nguyên du lịch lớn sang một nước kinh tế du lịch lớn, đặt ngành du lịch Trung Quốc đứng trước một nhiệm vụ lịch sử mới là từ một “đại quốc” du lịch bước sang một “cường quốc” du lịch. Tuy nhiên, trong quá trình thực hiện điều chỉnh để nhanh chóng chuyển đổi thực trạng của ngành du lịch hiện nay, Trung Quốc vẫn còn phải đối mặt với nhiều khó khăn, trở ngại. Thời gian này, chính phủ Trung Quốc cũng đã thẳng thắn chỉ ra, cùng với việc khẳng định đầy đủ những thành tích to lớn đã đạt được, phải tỉnh táo nhận thức được những vấn đề và mâu thuẫn tích lũy lâu dài trong quá trình phát triển ngành du lịch vẫn còn rất nhiều. Đồng thời, phương thức tăng trưởng của ngành du lịch còn khá thô sơ, mâu thuẫn

do phát triển không cân đối còn có biểu hiện khá rõ, những trở ngại mang tính thể chế, tính cơ chế, tính kết cấu làm hạn chế sự phát triển vẫn tồn tại, nhân tố ảnh hưởng đến an toàn du lịch còn khá nhiều³. Có thể thấy, những tồn tại nói trên đang là áp lực và thách thức nặng nề đối với sự phát triển của ngành du lịch Trung Quốc trong tình hình mới. Do đó, trong Quy hoạch 5 năm lần thứ XI, Chính phủ Trung Quốc đã đẩy mạnh điều chỉnh chiến lược đối với ngành du lịch Trung Quốc trong các vấn đề sau:

1. Điều chỉnh quan niệm phát triển du lịch

Những năm gần đây, Trung Quốc đã nhận thức rõ những khuyết điểm trong quyết sách và đường lối thực hiện phát triển du lịch trước đây. Do đó, họ đã đổi mới tư duy, quan niệm về phát triển ngành du lịch nhằm không ngừng nâng cao sự đóng góp của ngành này cho công cuộc phát triển kinh tế quốc dân, xây dựng xã hội khá giả toàn diện và tăng cường sức mạnh tổng hợp của đất nước.

Thứ nhất, họ coi quan điểm phát triển khoa học là quan điểm thống lĩnh toàn bộ quá trình phát triển của ngành du lịch, là biểu hiện tập trung của thế giới quan và phương pháp luận phát triển, là tư tưởng chỉ đạo phát triển đối với xây dựng hiện đại hóa Trung Quốc. Cơ sở của quan điểm này là đổi mới quan niệm phát triển, sáng tạo mô hình phát triển,

nâng cao chất lượng phát triển, mở rộng và làm phong phú nội dung phát triển. Đối với phát triển du lịch, quan điểm này cho rằng, phải luôn có những ý tưởng mới, bước đi mới, cơ chế mới, đồng thời, phải chú trọng thực hiện thống nhất giữa tốc độ với cơ cấu, chất lượng, hiệu quả và bảo đảm cân đối giữa phát triển du lịch với dân số, tài nguyên, môi trường cũng như tăng cường thu hút tiến bộ khoa học kỹ thuật, đổi mới thể chế, nâng cao sức cạnh tranh thị trường và khả năng chống rủi ro.

Thứ hai, phát triển khoa học được coi là quan điểm xuyên suốt toàn bộ quá trình phát triển ngành du lịch. Ngành du lịch là ngành phục vụ cho đối tượng con người nên phải quán triệt nguyên tắc phát triển lấy khách du lịch là chính, phấn đấu thực hiện vì mục tiêu phát triển con người toàn diện. Cùng với việc nắm vững nhu cầu du lịch đa dạng của khách du lịch trong và ngoài nước, nhu cầu thực chất về con người, về phục vụ viên và lượng khách du lịch đang tăng lên hiện nay, sẽ thúc đẩy ngành du lịch phát triển. Mặt khác, quan điểm “lấy con người làm gốc” đã phát huy tác dụng xuyên suốt các khâu, các yếu tố, các giai đoạn phát triển của ngành du lịch. Do đó, những năm qua, ngành du lịch đã và đang phát triển toàn diện, cân đối, an toàn, tiết kiệm, hài hòa và bền vững, góp phần thúc đẩy tiến trình xây dựng và phát triển hiện đại hóa đất nước, nhân dân cả nước đã được hưởng những thành

quả to lớn và hữu hiệu từ cải cách mở cửa.

Thứ ba, định hướng cho phát triển du lịch, không chỉ yêu cầu ngành du lịch phải phục tùng và phục vụ cho quyết sách chiến lược phát triển của nhà nước, mà các chiến lược phát triển của nhà nước cũng phải hướng vào sự phát triển của ngành du lịch. Đây là nhu cầu cần thiết nhằm bảo đảm đường lối phát triển cũng như không ngừng nâng cao vai trò, tác dụng của ngành du lịch. Do đó, theo chiến lược chung của Trung ương, trong Quy hoạch 5 năm lần thứ XI, ngành du lịch sẽ phải cố gắng phát huy tác dụng và khả năng trong xây dựng và phát triển kinh tế - xã hội, đồng thời, đi đầu trong điều chỉnh cơ cấu kinh tế, tăng cường phát huy tác dụng của ngành du lịch trong vấn đề tiết kiệm tài nguyên và bảo vệ môi trường, thu hút nhiều việc làm và tăng thu nhập của nhân dân. Đồng thời, tích cực phát huy tác dụng trong xây dựng xã hội hài hòa và mở rộng không gian hòa bình và phát triển, thúc đẩy giao lưu và hợp tác quốc tế.

2. Điều chỉnh cơ cấu thị trường du lịch

Chiến lược “phát triển mạnh mẽ du lịch nhập cảnh, phát triển tích cực du lịch trong nước, phát triển thích hợp du lịch xuất cảnh” được thực hiện trong Quy hoạch 5 năm lần thứ X đã làm cho ngành du lịch Trung Quốc phát triển nhanh chóng và đã hình thành nên ba thị trường du lịch khá sống động. Đến

Quy hoạch 5 năm lần thứ XI, cùng với sự mở rộng qui mô ngành du lịch và sự thay đổi của cơ cấu tài nguyên và khách du lịch trên thị trường, ngành du lịch Trung Quốc đã đi vào giai đoạn chuyển biến mới. Căn cứ vào xu thế phát triển của thị trường trong và ngoài nước, Trung Quốc đã hướng tới mục tiêu quan trọng là xây dựng nước này trở thành nước du lịch hàng đầu thế giới. Tại Hội nghị do Cục Du lịch tổ chức vào tháng 8 - 2005, Trung Quốc đã xác định chiến lược điều chỉnh khai thác và phát triển thị trường du lịch là: “Phát triển mạnh mẽ du lịch nhập cảnh, phát triển qui phạm du lịch xuất cảnh, phát triển toàn diện du lịch trong nước”⁴. Từ đó đến nay, chiến lược điều chỉnh này được tích cực thực hiện, đã nâng cao rõ rệt địa vị và tác dụng chủ đạo của du lịch nhập cảnh và du lịch trong nước, đã thể hiện được tính chất “mạnh mẽ” của phát triển du lịch nhập cảnh và “toàn diện” của du lịch trong nước, nhất là bảo đảm được sự “chuẩn mực” đối với du lịch xuất cảnh, góp phần phát huy tác dụng của ngành du lịch trong cân đối mậu dịch quốc tế. Năm 2006, tuy mới bắt đầu thực hiện Quy hoạch 5 năm lần thứ XI, song cả ba thị trường du lịch đều tăng trưởng mạnh. Số khách du lịch nhập cảnh cả năm đạt 124,9421 triệu lượt/người (trong đó, số người du lịch nhập cảnh qua đêm đạt 49,9134 triệu lượt/người, tăng 6,6% so với năm trước), doanh thu du lịch quốc tế đạt 33,949 tỷ USD, tăng 3,9% và

15,9% so với năm trước. Số khách du lịch trong nước đạt 1,394 tỷ lượt/người, doanh thu đạt 623 tỷ NDT, tăng 15% và 17,9% so với năm trước. Số công dân Trung Quốc xuất cảnh đạt tới 34,5236 triệu lượt/người, tăng 11,3% so với năm trước. Tổng doanh thu của ngành du lịch là 893,5 tỷ NDT, tăng 16,3% so với năm trước⁵.

Có thể nói, việc điều chỉnh chiến lược phát triển ba thị trường du lịch trong Quy hoạch 5 năm 2006 - 2010 của Trung Quốc không chỉ hoàn toàn phù hợp với yêu cầu thay đổi cơ cấu thị trường và cơ cấu nhu cầu của ngành du lịch, mà còn phát huy tác dụng quan trọng thúc đẩy ngành du lịch nước này phát triển mạnh mẽ trong tương lai.

3. Điều chỉnh cơ cấu sản phẩm du lịch

Cho đến năm 2006, cơ cấu sản phẩm du lịch của Trung Quốc vẫn còn tồn tại một số vấn đề sau: (1). Chú trọng lấy việc tham quan là chính mà không có loại cung ứng dịch vụ phù hợp với xu thế mới là nghỉ dưỡng trong kỳ nghỉ phép đang phát triển nhanh chóng ở Trung Quốc. (2). Tính chất của sản phẩm du lịch kém, không thích ứng với đòi hỏi của nhu cầu tiêu dùng là phải mới, vui và có tầm hiểu biết đa dạng của khách du lịch. (3). Sản phẩm du lịch hiện nay không biểu hiện đầy đủ 6 yếu tố là: ăn, ở, đi lại, du lịch, mua bán, vui chơi, chỉ chú trọng đến yếu tố du lịch, coi nhẹ yếu tố khác, nhất là yếu tố mua bán và vui chơi, dẫn

đến sản phẩm đơn điệu, cung ứng thiếu đầy đủ. (4). Chỉ chú trọng khai thác sản phẩm truyền thống là phong cảnh thiên nhiên và văn hóa là chính, coi nhẹ tận dụng khai thác tài sản du lịch hiện đại ⁶.

Đối mặt với thị trường du lịch ngày càng đa nguyên hóa, những năm qua, Trung Quốc đã thực hiện điều chỉnh cơ cấu sản phẩm du lịch thông qua tìm hiểu sự thay đổi của nhu cầu thị trường du lịch hiện nay muốn xóa bỏ quan niệm chỉ dựa vào tham quan du lịch và các ngành nghề truyền thống là chính. Trong quá trình điều chỉnh hiện nay, ngành du lịch đã bám sát nhu cầu của thị trường, chú trọng đa dạng hóa, hệ thống hóa cơ cấu sản phẩm du lịch, đổi mới, sáng tạo, nhanh chóng chuyển cơ cấu sản phẩm dựa vào tham quan là chính sang sản phẩm có đủ ba điều kiện là tham quan, nghỉ dưỡng và du lịch.

Trong Quy hoạch 5 năm lần thứ XI, ngành du lịch Trung Quốc đã thực hiện các biện pháp phát triển sản phẩm du lịch mới sau:

1. *Khai thác ba loại sản phẩm lớn là tham quan, nghỉ dưỡng, du lịch.* Đồng thời, nhằm củng cố sức cạnh tranh của sản phẩm du lịch Trung Quốc còn tích cực khai thác các sản phẩm phức hợp như “10 ngày nghỉ dưỡng”, “10 ngày tham quan”, “10 ngày du lịch” phù hợp với nhu cầu đa dạng hóa của thị trường hiện nay.

2. *Tăng cường khai thác và phát triển các sản phẩm du lịch có liên quan đến*

tiến trình hiện đại hóa, có khả năng thu hút hiệu quả nguồn khách du lịch như thiết kế, khai thác và phát triển loại hình du lịch thành phố, du lịch hội họp, triển lãm, du lịch thương mại, du lịch công nghiệp, du lịch nông nghiệp, du lịch sinh thái, du lịch thám hiểm, du lịch thể thao, du lịch học tập, du lịch khánh tiết..., nhằm làm phong phú sản phẩm du lịch, tăng lượng cung ứng du lịch, phù hợp nhu cầu đa dạng của khách du lịch trong và ngoài nước.

3. *Khai thác, phát triển các ngành sản xuất sản phẩm* liên quan đến du lịch như đồ ăn uống đặc sản, sản phẩm du lịch văn hóa, nghệ thuật, sản phẩm lưu niệm, sản phẩm dành cho sức khỏe...

4. *Khai thác các sản phẩm du lịch cao cấp*, phục vụ cho nhu cầu của khách tiêu dùng thu nhập cao và vừa. Đồng thời, cũng phát triển các sản phẩm thấp cấp nhằm thỏa mãn nhu cầu đại chúng của khách du lịch.

5. *Tăng cường củng cố thương hiệu du lịch* lên hàng đầu ở trong nước và quốc tế nhằm mở rộng diện tiêu thụ, nâng cao sức cạnh tranh và thị phần du lịch của Trung Quốc.

4. Điều chỉnh cơ cấu không gian du lịch

Trong quá trình phát triển ngành du lịch, Trung Quốc thường tận dụng hai loại không gian du lịch đặc trưng. Đó là: *Thứ nhất*, lựa chọn không gian du lịch cảnh vật là chính và *thứ hai*, lựa chọn du lịch theo khu vực hành chính là chính.

Trong giai đoạn phát triển ban đầu, hình thức phát triển du lịch theo hướng này đã có hiệu quả tích cực cho ngành du lịch Trung Quốc. Tuy nhiên, cùng với sự phát triển sống động của ngành du lịch và sự hoàn thiện nhanh chóng của thị trường du lịch, các phương thức truyền thống đã bộc lộ những nhược điểm to lớn. Chẳng hạn, quá chú trọng không gian cảnh vật đã làm ảnh hưởng đến việc xây dựng hệ thống dịch vụ tổng hợp cho điểm đến du lịch. Hoặc là, chú trọng không gian khu vực hành chính cũng gây trở ngại cho phát triển ngành du lịch, đem lại tình trạng phân chia ranh giới, hạn chế cục bộ hay xây dựng trùng lặp, cạnh tranh bừa bãi. Chính vì vậy, Trung Quốc đã phải gấp rút điều chỉnh thực trạng này nhằm thúc đẩy hoạt động du lịch phát triển. Hiện nay, điểm đến lấy không gian cảnh vật là chính đã được điều chỉnh thành không gian thành phố; còn cơ cấu không gian khu vực hành chính được điều chỉnh thành không gian nhất thể hóa khu vực với điểm đến là khu kinh tế.

Có thể nói, việc điều chỉnh không gian với điểm đến là thành phố đã góp phần phát huy tác dụng dẫn dắt hoạt động du lịch của thành phố trung tâm đối với các khu vực xung quanh phát triển, từ đó, đã hình thành nên các tụ điểm ngành nghề, thúc đẩy ngành nghề và việc làm phát triển. Bên cạnh đó, việc điều chỉnh không gian nhất thể hóa kinh tế khu vực

cũng tạo ra sự hợp tác khu vực trên nguyên tắc “mở cửa thị trường, trao đổi lượng khách, bổ sung ưu thế, hợp tác cùng có lợi”⁷. Điều này đã trở thành con đường tất yếu phát triển ngành du lịch được các công ty du lịch trên toàn thế giới công nhận. Từ khi bước vào thế kỷ mới đến nay, xu thế nhất thể hóa khu vực đã phát triển mạnh mẽ trong ngành du lịch Trung Quốc. Chẳng hạn, tháng 7-2003, thành phố du lịch “15+1” của khu vực tam giác sông Trường Giang với trung tâm là Thượng Hải đã ký kết “Tuyên ngôn hợp tác các thành phố du lịch thuộc tam giác sông Trường Giang”, xây dựng khu du lịch các thành phố xuyên tỉnh đầu tiên của Trung Quốc, cùng tạo ra vành đai kinh tế du lịch tam giác sông Trường Giang, hiện đã trở thành điểm đến du lịch của thế giới. Cùng thời gian này, tiến trình nhất thể hóa khu vực tam giác sông Chu Giang cũng rất mạnh. Ý tưởng phát triển tam giác sông Chu Giang mở rộng “9+2” đang đi vào giai đoạn phát triển thực sự trên nguyên tắc bổ sung lẫn nhau, tác động lẫn nhau, cùng có lợi ích, cùng có hiệu quả, cùng tạo nên thương hiệu khu du lịch tam giác sông Chu Giang mở rộng. Ngoài ra, còn có nhiều khối liên hợp khu vực đang được triển khai như: hợp tác nhất thể hóa khu vực Bắc Kinh – Thiên Tân - Đường Sơn; nhất thể hóa du lịch cụm thành phố ở bán đảo Sơn Đông; hợp tác khu vực Liêu – Thẩm v.v. Động thái

này chứng tỏ, ngành du lịch Trung Quốc sau giai đoạn cạnh tranh về du lịch cảnh vật, lộ trình hay thành phố, đến nay đã tiến vào thời kỳ mới hợp tác khu vực và liên kết cạnh tranh xuyên khu vực. Cùng với việc đẩy mạnh sự phát triển ngành du lịch khu vực trong tương lai, Trung Quốc vẫn tiếp tục xác định qui hoạch và chính sách phát triển du lịch khu vực đúng đắn, cụ thể, tích cực ủng hộ và khuyến khích hợp tác du lịch khu vực và xuyên khu vực, đồng thời, đẩy mạnh tiến trình hợp tác du lịch khu vực trong nước và quốc tế.

5. Điều chỉnh cơ cấu tổ chức các doanh nghiệp du lịch

Doanh nghiệp du lịch được coi là người cung cấp sản phẩm du lịch và là đối thủ cạnh tranh của thị trường du lịch, có tác dụng quan trọng đối với sự phát triển của ngành du lịch. Năm 2006, là thời hạn cuối cùng của việc mở cửa toàn diện thị trường, ngành du lịch Trung Quốc đã phải đối mặt với sự cạnh tranh gay gắt với tập đoàn doanh nghiệp du lịch lớn của nước ngoài. Xét về tổng thể, sức cạnh tranh của doanh nghiệp du lịch Trung Quốc không mạnh về qui mô, đồng thời, hiệu quả kinh tế cũng còn kém xa so với các doanh nghiệp du lịch quốc tế. Do đó, trong Quy hoạch 5 năm lần thứ XI, Trung Quốc đã và đang gấp rút điều chỉnh cơ cấu tổ chức các doanh nghiệp du lịch.

Trước hết, Trung Quốc tiến hành xây dựng và hoàn thiện chế độ doanh nghiệp hiện đại đối với doanh nghiệp du lịch, không ngừng đẩy mạnh điều chỉnh, sắp xếp lại các doanh nghiệp du lịch sở hữu nhà nước và nhanh chóng đổi mới cổ phần hóa các doanh nghiệp du lịch sở hữu nhà nước lớn, thực hiện chế độ một chủ thể đầu tư và đa nguyên hóa quyền sở hữu tài sản, hoàn thiện cơ quan quản lý có tư cách pháp nhân. Đồng thời, thực hiện phương châm, chính sách khuyến khích, ủng hộ và dẫn dắt kinh tế ngoài quốc doanh phát triển, và xây dựng môi trường chính sách, pháp luật và thị trường, tạo môi trường cạnh tranh công bằng cho sự phát triển lành mạnh của doanh nghiệp du lịch ngoài quốc doanh.

Thứ hai, thực hiện điều chỉnh cơ cấu tổ chức doanh nghiệp du lịch theo phương thức “chuyên nghiệp hóa, tập đoàn hóa, quốc tế hóa, mạng lưới hóa”. Xây dựng doanh nghiệp có ưu thế làm đầu tàu, lấy nguồn vốn làm đầu mối, động viên các doanh nghiệp du lịch thuộc các ngành, các thành phần sở hữu khác nhau và nước ngoài cùng với ngành du lịch Trung Quốc tham gia cải tổ, sáp nhập, đồng thời, khuyến khích các doanh nghiệp có ưu thế triển khai các khâu hạ thấp giá thành, đầu tư, kết hợp, sáp nhập xuyên ngành nghề, xuyên chế độ sở hữu, xuyên khu vực. Thực hiện sáp nhập cơ cấu tổ chức du lịch, chú trọng đào tạo, nâng cao trình độ kinh doanh qui mô và tập trung, hình thành nên

một loạt tập đoàn doanh nghiệp du lịch có sức cạnh tranh quốc tế với phương thức kinh doanh nhất thể hóa, mạng lưới hóa. Đồng thời, khuyến khích các điểm liên kết và chi nhánh của doanh nghiệp du lịch ở ngoài nước hình thành một loạt tập đoàn doanh nghiệp du lịch có sức cạnh tranh và thương hiệu trên thị trường du lịch quốc tế, đưa sức cạnh tranh của ngành du lịch Trung Quốc ngày càng nâng cao.

Thứ ba, thực hiện phân công chuyên môn hóa, hiệp tác xã hội hóa, hình thành cơ cấu cụm doanh nghiệp lớn, vừa và nhỏ hợp lý, thích ứng với cạnh tranh của thị trường du lịch. Hướng dẫn các doanh nghiệp nhỏ và vừa phát triển “kinh doanh chuyên môn hóa, thị trường chuyên môn hóa, dịch vụ chi tiết hóa”, xây dựng quan hệ hiệp tác dịch vụ mạng lưới với tập đoàn du lịch cỡ lớn, tận dụng kỹ thuật thông tin, giúp đỡ các doanh nghiệp nhỏ và vừa xây dựng mạng lưới hiệp tác dịch vụ, khuyến khích liên kết, hợp tác giữa các doanh nghiệp với nhau.

Thứ tư, tích cực tìm tòi các hình thức tổ chức ngành du lịch mới. Thời gian qua, Trung Quốc đã khuyến khích đẩy mạnh công tác xây dựng hệ thống dịch vụ đối với khách lẻ. Trung tâm thu hút khách du lịch lẻ là hình thức tổ chức doanh nghiệp mới phù hợp với nhu cầu khách du lịch lẻ ngày càng tăng lên, nó có thể giải quyết nhu cầu quan trọng cho khách lẻ là thực hiện “một vé thông” cho “ăn, ở,

đi, mua bán, vui chơi”. Năm 1998, Thượng Hải đã đi đầu cả nước trong việc xây dựng trung tâm thu hút khách du lịch lẻ, đã kết hợp các cơ sở đón khách du lịch lẻ với 10 trung tâm thu hút khách du lịch lẻ của Giang Tô, Chiết Giang và An Huy, tạo thành một mạng lưới hợp tác, thực hiện tuyến du lịch thông suốt. Đến nay, những trung tâm này đã xuất hiện rất nhiều ở Bắc Kinh, Hàng Châu. Trong Quy hoạch 5 năm lần thứ XI, các trung tâm thu hút khách du lịch lẻ nằm trong qui hoạch của các thành phố chủ yếu đang được xây dựng. Điều này sẽ làm cho nguồn khách du lịch liên kết ngày càng chặt chẽ với điểm đến du lịch, số người du lịch xuất cảnh tăng càng nhanh, không chỉ giảm bớt giá thành du lịch, mà còn giảm bớt giá thành kinh doanh, mở rộng qui mô gia tăng của nhu cầu du lịch.

III. THÀNH TỰU PHÁT TRIỂN CỦA DU LỊCH TRUNG QUỐC VÀ TRIỂN VỌNG

Nhiều năm qua, cùng với sự phát triển xã hội, ngành du lịch đã trở thành một trong những ngành có qui mô to lớn và sức phát triển mạnh mẽ trong nền kinh tế toàn cầu. Đối với Trung Quốc, ngành du lịch cũng đang nắm giữ địa vị quan trọng, là trụ cột cho sự phát triển kinh tế của nước này. Trong Quy hoạch 5 năm lần thứ XI, ngành du lịch đã phát triển nhanh chóng và sống động, nhất là ngày càng có vị trí và tác dụng kinh tế

quan trọng trong sự phát triển của thành phố. Đặc biệt, ngành du lịch không chỉ thúc đẩy kinh tế phát triển và mở ra cơ hội việc làm cho người lao động, mà còn có tác động ảnh hưởng tích cực đến lĩnh vực văn hóa và môi trường.

Về thành tựu phát triển, tính từ năm 2006-2009, cả ba thị trường du lịch nhập cảnh, xuất cảnh và trong nước đều tăng trưởng mạnh. Năm 2007, số khách du lịch nhập cảnh đạt 132 triệu lượt/người, trong đó, số người nhập cảnh qua đêm là 54,72 triệu lượt/người. Doanh thu ngoại tệ du lịch đạt 41,9 tỷ USD, tăng 23,5% so với năm trước. Số du lịch trong nước đạt 1,61 tỷ lượt/người, tăng 15,5% so với năm trước; doanh thu du lịch trong nước đạt 777,1 tỷ NDT, tăng 24,7% so với năm trước. Tổng doanh thu du lịch cả nước lần đầu tiên đột phá mức 1000 tỷ NDT, đạt tới 1090 tỷ NDT, tăng 22,6% so với năm trước. Số người du lịch xuất cảnh đạt 40,95 triệu lượt/người, tăng 18,6% so với năm trước. Năm này, Trung Quốc vẫn là nước có lượng khách xuất cảnh lớn nhất châu Á và là nước tiếp nhận lượng khách du lịch lớn thứ 4 của thế giới⁸. Năm 2008, mặc dù cuộc khủng hoảng tài chính toàn cầu làm cho tổng nhu cầu thế giới suy giảm, đem lại ảnh hưởng bất lợi cho ngành du lịch thế giới nói chung và Trung Quốc nói riêng. Đồng thời ngành du lịch Trung Quốc cũng phải đối mặt với tình hình thị trường khắc nghiệt và những thử thách

chưa từng có. Mặc dù khủng hoảng tài chính toàn cầu đã làm cho nhu cầu tiêu dùng và nhu cầu du lịch tụt dốc, lượng người du lịch ngày càng suy giảm. Tuy nhiên, những cơ hội quan trọng và môi trường căn bản của ngành du lịch Trung Quốc không có sự thay đổi, xu thế phát triển tổng thể của ngành du lịch Trung Quốc vẫn bảo đảm phát triển khá bình ổn. Số khách du lịch nhập cảnh cả năm đạt 130 triệu lượt/người. Doanh thu ngoại tệ du lịch quốc tế đạt 40,843 tỷ USD, giảm so với năm trước 1,4% và 2,6%; số người du lịch trong nước đạt 1,712 tỷ lượt/người, doanh thu đạt 874,93 tỷ NDT, tăng 6,3% và 12,6% so với năm trước; số công dân Trung Quốc xuất cảnh đạt tới 45,8444 triệu lượt/người, tăng 11,9% so với năm trước; tổng doanh thu ngành du lịch đạt 116.000 tỷ NDT, tăng 5,8% so với năm trước⁹. Năm 2009, ngành du lịch Trung Quốc đang trên đà hồi phục. Về tổng thể, tốc độ phát triển tăng trưởng khá nhanh, tổng doanh thu tăng với nhịp độ lớn. Tổng doanh thu du lịch cả năm khoảng 1260 tỷ NDT, tăng 9% so với năm trước¹⁰. Trong đó, thị trường du lịch trong nước tiếp tục tăng nhanh, thị trường nhập cảnh dần dần hồi phục, thị trường xuất cảnh phát triển bình ổn. Đồng thời, qui mô đầu tư cho du lịch cũng tăng ở nhịp độ lớn, kinh doanh của các doanh nghiệp du lịch cũng bắt đầu hồi phục, tác động của ngành du lịch đối với kinh tế –

xã hội đang ngày càng gia tăng. Do đó, dự tính năm 2010, xu thế phục hồi và phát triển của ngành du lịch Trung Quốc sẽ được thể hiện rõ rệt, mức tăng trưởng sẽ tăng lên tới 16,5%, trở lại mức bình thường trước đây ¹¹.

Những năm qua, ngành du lịch đã có những thành tích nổi bật, thể hiện rõ rệt vai trò trụ cột trong việc phát triển kinh tế của đất nước. Do đó, nhằm thúc đẩy lĩnh vực kinh tế-xã hội Trung Quốc phát triển toàn diện trong thời kỳ mới, ngày 1-12-2009, Trung ương Đảng, Quốc Vụ viện Trung Quốc đã chính thức ban hành và đẩy mạnh thực hiện “Ý kiến của Quốc Vụ viện về phát triển nhanh chóng ngành du lịch”. “Văn kiện này” đã nêu ra đường lối chung, nguyên tắc cơ bản, nhiệm vụ chủ yếu và biện pháp bảo đảm nhằm thúc đẩy ngành du lịch phát triển nhanh chóng. Đồng thời, nhấn mạnh “phải xây dựng ngành du lịch trở thành ngành trụ cột có tính chiến lược của nền kinh tế quốc dân và ngành dịch vụ hiện đại thỏa mãn hơn nữa nguyện vọng của quần chúng nhân dân”⁽¹²⁾. Đây chính là quyết sách quan trọng và có ý nghĩa to lớn nhằm thống nhất nhận thức, sáng tạo và đổi mới phương thức, nâng cao toàn diện chất lượng dịch vụ du lịch. Điều này đã không chỉ thúc đẩy ngành du lịch Trung Quốc phát triển mạnh mẽ và có hiệu quả trong năm 2010 – năm cuối của Quy hoạch 5 năm lần thứ XI mà còn mở ra triển vọng sáng sủa cho ngành du lịch tiếp tục đạt được những

thành công to lớn hơn trong giai đoạn qui hoạch phát triển thị trường du lịch năm 2010 – 2015 của chính phủ Trung Quốc.

CHÚ THÍCH:

(1), (2). *Thiệu Kỳ Vi bàn về con đường phát triển du lịch cả nước trong Quy hoạch 5 năm lần thứ XI*, <http://www.china.com.cn/chinese/PI-c/955285.htm> 30-8-2005

(3), (4). *Thời kỳ điều chỉnh chiến lược phát triển ngành du lịch Trung Quốc trong Quy hoạch 5 năm lần thứ XI*, http://www.bokee.net/bloggermodule/blog_viewblog.do?id=316096 ngày 11-10-2010

(5). *Báo cáo phân tích và dự báo triển vọng về đầu tư thị trường du lịch Trung Quốc năm 2010-2015*, <http://service.ocn.com.cn/rpts/fw/lvyouye.htm>

(6), (7). *Thời kỳ điều chỉnh chiến lược phát triển ngành du lịch Trung Quốc trong Quy hoạch 5 năm lần thứ XI*, http://www.bokee.net/bloggermodule/blog_viewblog.do?id=316096 ngày 11-10-2006

(8). *Báo cáo phân tích hình thế phát triển du lịch Trung Quốc năm 2007-2008 và dự đoán triển vọng*, http://www.china.com.cn/aboutchina/zhuanti/lyfzfxyc/2008-12/31/content_17039176.htm ngày 31-12-2008.

(9) *Báo cáo phân tích và dự báo triển vọng về đầu tư thị trường du lịch Trung Quốc năm 2010-2015*, <http://www.econet.com.cn/reports/2006116lvyouye.htm> ngày 20-1-2009

(10), (11). *Báo cáo phân tích đầu tư thị trường du lịch Trung Quốc năm 2010-2015 và dự báo triển vọng*, <http://www.ocn.com.cn/reports/2006116lvyouye.htm>

(12) *Bài nói của Đỗ Giang trong Hội nghị công tác quản lý giám sát du lịch toàn quốc năm 2010: Thống nhất nhận thức, sáng tạo biện pháp, nâng cao chất lượng phục vụ du lịch*, http://big5.cnta.gov.cn/html/2010-1/2010-1-12-12-51-02187_1.htm